

Як змінилися протести через рік після Майдану?

**Результати моніторингу протестів, репресій та поступок за
серпень-жовтень 2014 року**

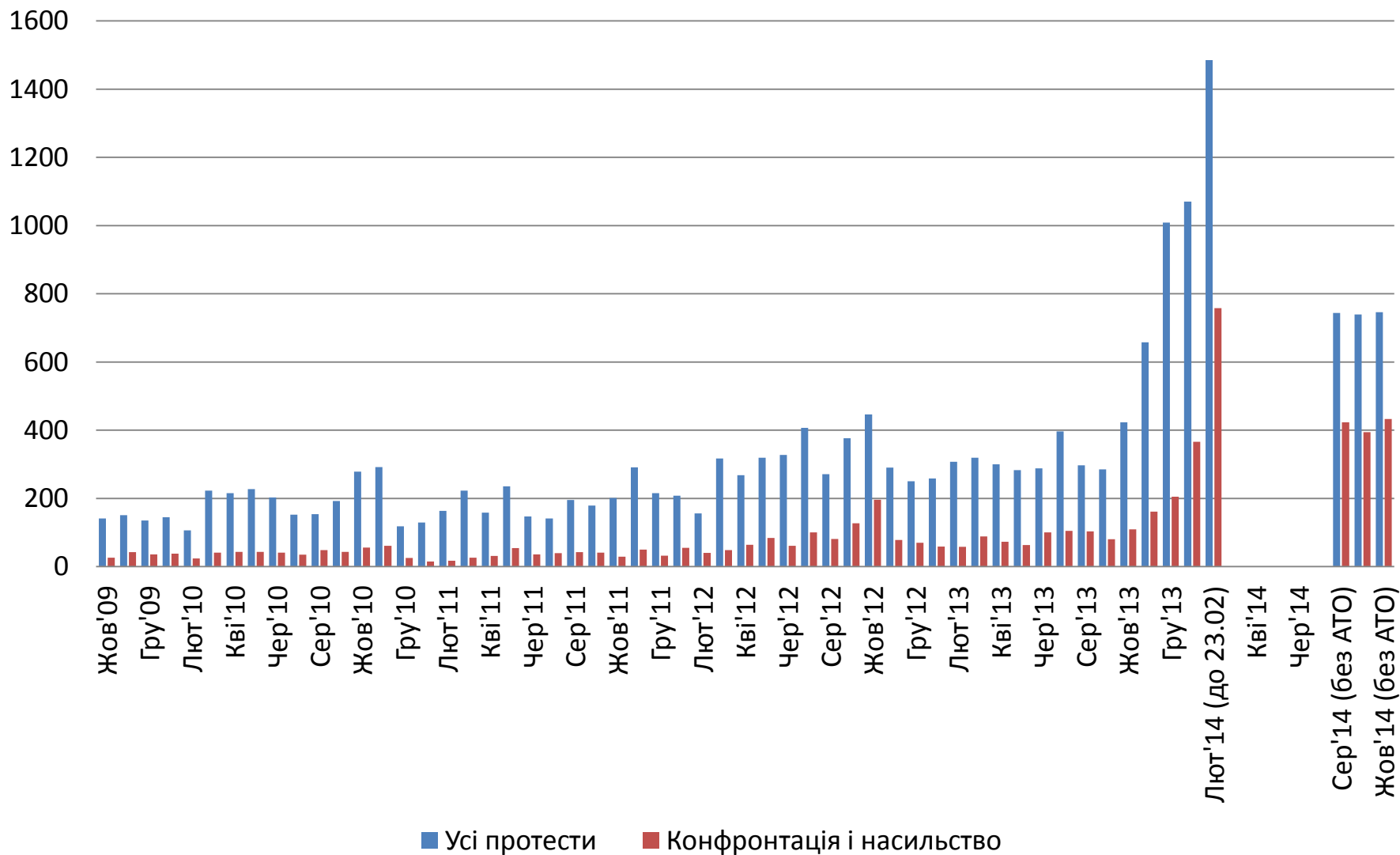
Підготовлено Центром соціальних і трудових досліджень
у партнерстві з Центром дослідження суспільства
за підтримки [Міжнародного фонду “Відродження”](#) та
[Національного фонду підтримки демократії](#)

Підсумок

У звіті представлені дані [систематичного дослідження протестів, репресій та перемог протестувальників в Україні](#) за серпень-жовтень 2014 року щодо змін у протестній активності через рік після Майдану. У серпні-жовтні 2014 р. кількість протестів в 2-3 рази перевищувала рівень протестної активності у 2013 році до початку Майдану. Кількість протестів зросла у всіх регіонах, крім Криму, а найбільше – у Східному регіоні (не включаючи Донбас). Рівень насильства та конфронтації під час протестів у три останні місяці б'є всі історичні рекорди (навіть якщо не враховувати бойові дії у зоні АТО), концентруючись у східних та південних областях. У серпні-вересні найбільша частка протестів піднімала ідеологічні питання, а в жовтні – політичні, що нетипово для протестної активності в Україні до Майдану. Натомість абсолютна кількість протестів через соціально-економічні проблеми є не нижчою, ніж до Майдану, та поступово зростає. Політичні партії, громадські організації, профспілки не встигають приєднуватися до високої хвилі протестної активності. При цьому різко зменшили свою участь у протестах провладні центристські партії, а також провідні опозиційні сили. Найбільш помітними у протестах політичними силами є крайні праві, при чому «Правий сектор» значно активніший «Свободи».

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОТЕСТІВ У СЕРПНІ-ЖОВТНІ, 2014

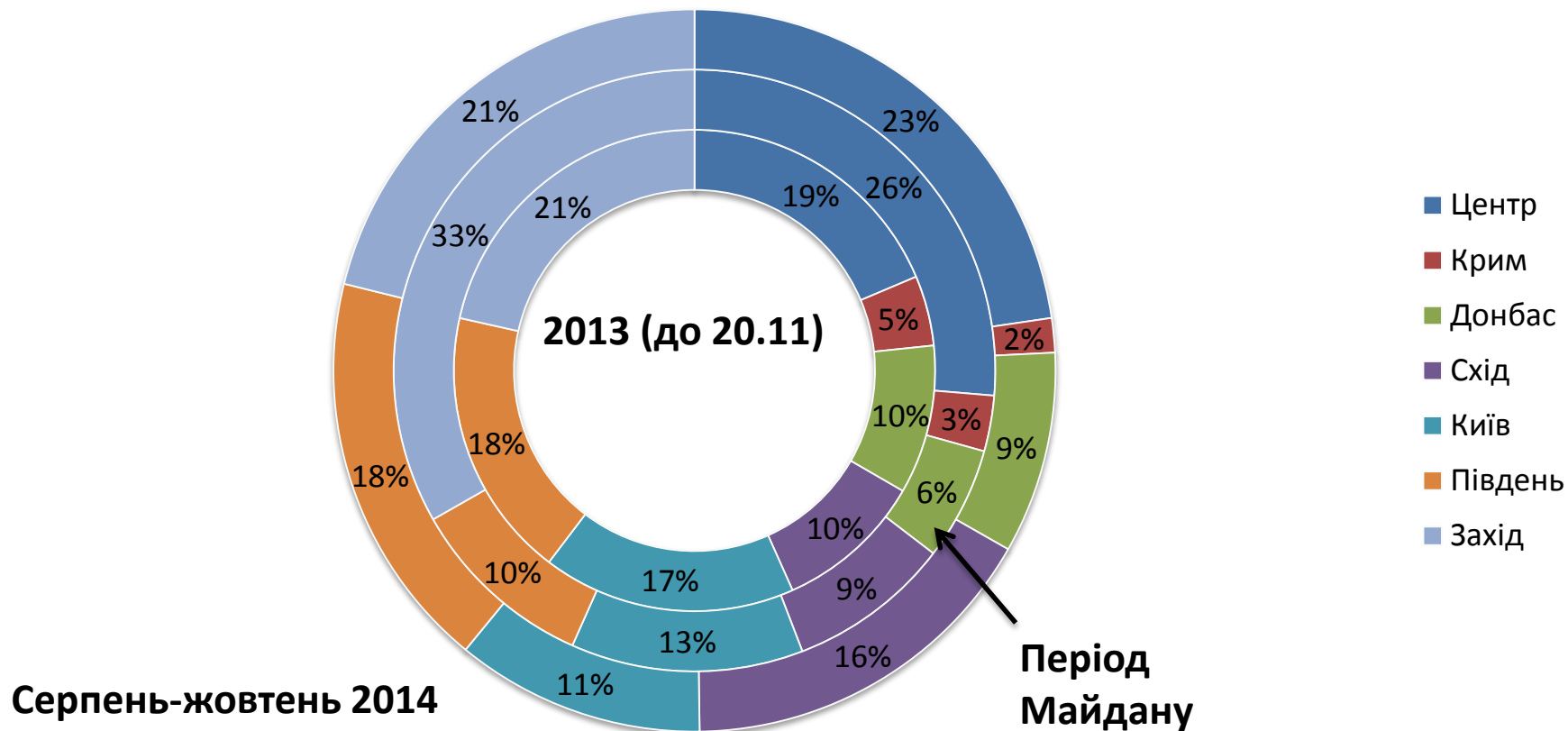
Кількість протестних подій

Повідомлена кількість учасників протестів

Кількість протестувальників	2011		2012		2013 (до 20.11)		Період Майдану (21.11.13-23.02.14)		Серпень-жовтень 2014	
<10	227	10%	471	13%	389	11%	352	9%	203	9%
<100	789	35%	1152	32%	1 560	46%	1064	27%	527	24%
<1000	414	18%	460	13%	520	15%	854	22%	176	8%
<10000	66	3%	94	3%	103	3%	332	8%	37	2%
<100000	2	0%	4	0%	15	0%	29	1%	-	0%
>100000	-	0%	-	0%	-	0%	5	0%	-	0%
Невідомо	779	34%	1455	40%	841	25%	1313	33%	1286	58%
Загалом	2277	100%	3636	100%	3 428	100%	3949	100%	2229	100%

Регіональний розподіл протестів*

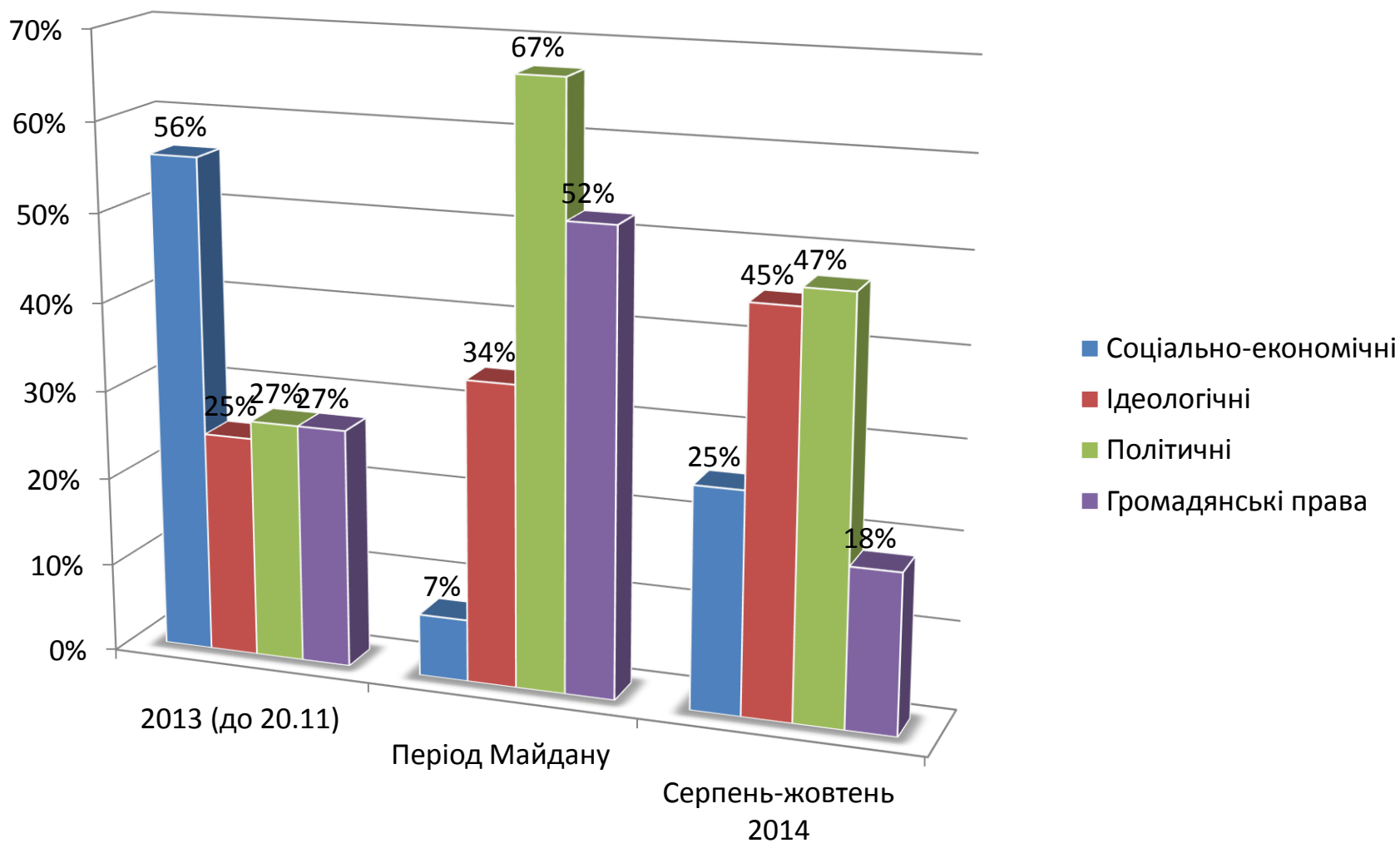

* До регіонального розподілу не включені події «загальноукраїнського» характеру, тобто такі, які в принципі неможливо було локалізувати у конкретному населеному пункті

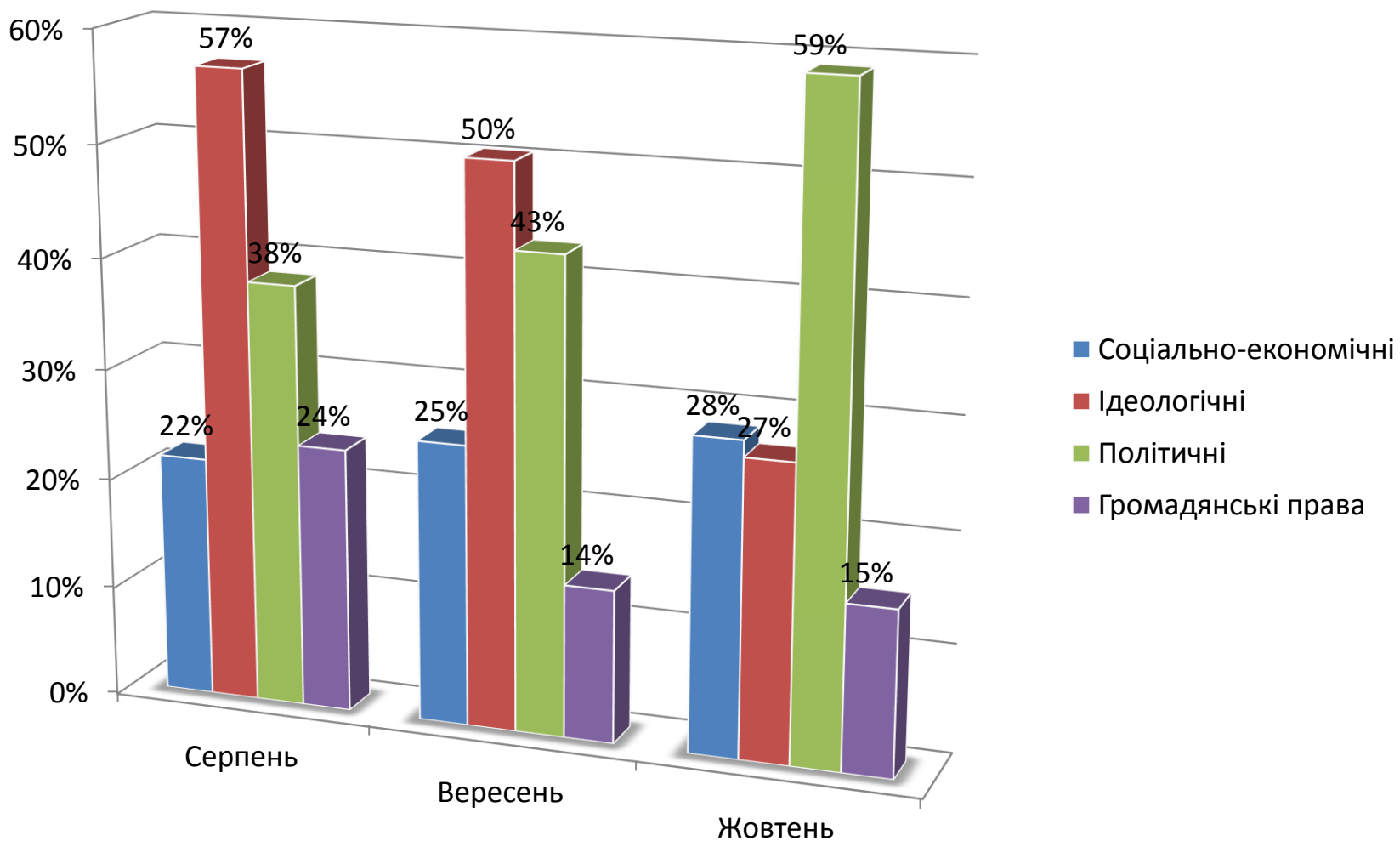
ТОП-10 міст з найбільшою кількістю протестів

2013 (до 20.11)		Період Майдану (21.11.13-23.02.14)		Серпень-жовтень 2014	
Київ	582	Київ	492	Київ	247
Одеса	274	Львів	219	Одеса	171
Миколів	179	Одеса	154	Харків	116
Львів	158	Луцьк	134	Миколаїв	91
Харків	126	Рівне	131	Львів	76
Донецьк	113	Івано- Франківськ	123	Запоріжжя	62
Херсон	93	Тернопіль	110	Херсон	61
Тернопіль	83	Миколаїв	104	Чернівці	51
Луганськ	83	Харків	102	Дніпропетровськ	50
Івано- Франківськ	77	Вінниця	99	Черкаси	49

Тематика протестів

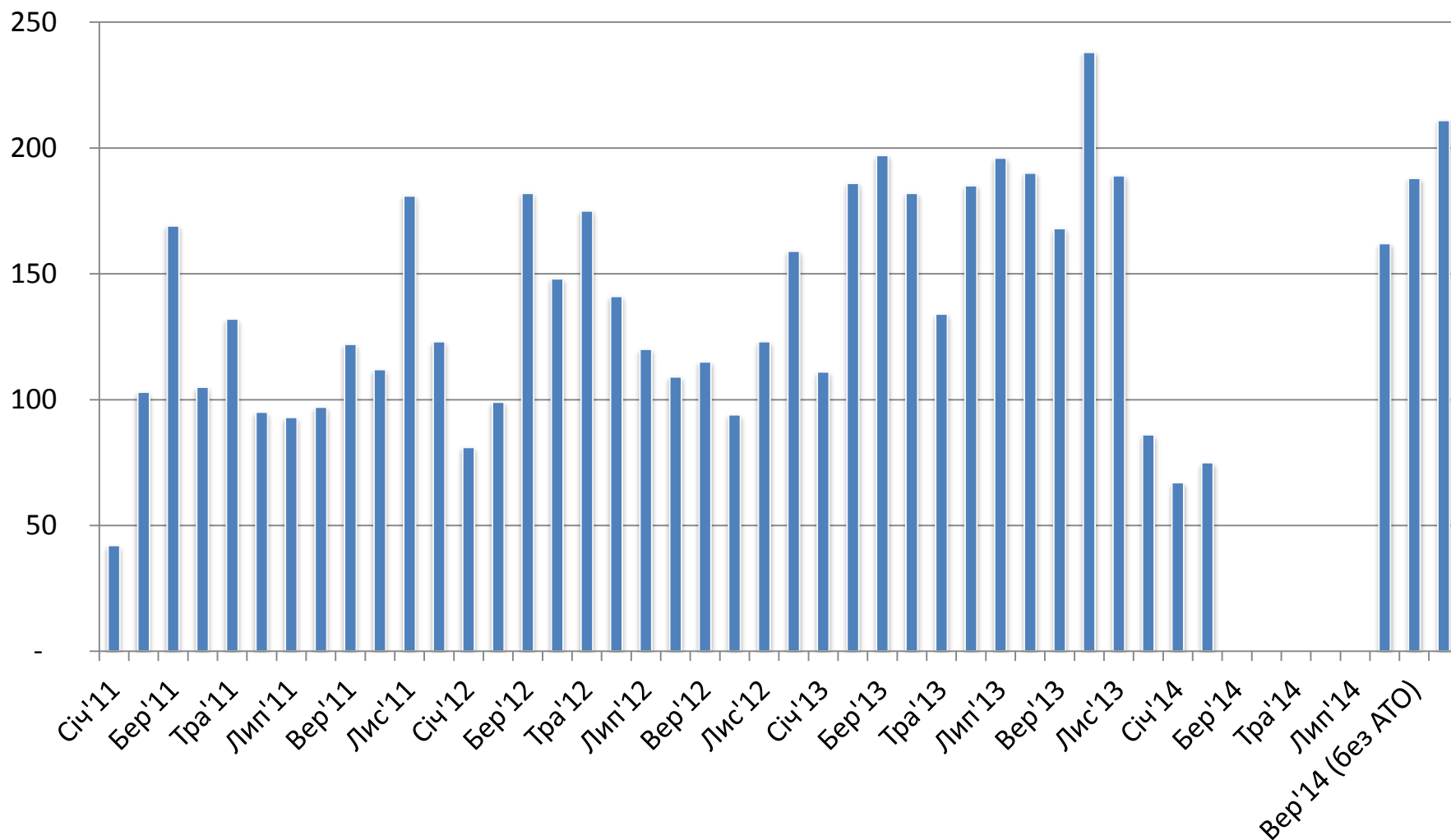
Тематика протестів в серпні-жовтні 2014

ТОП-10 найчастіших тематик протестів (Україна в цілому, к-ть подій)

2013 (до 20.11)		Період Майдану (21.11.13-23.02.14)		Серпень-жовтень 2014	
Забудови	349	Проти уряду	1579	За єдину Україну	464
Громадянські свободи	314	Свавілля правоохоронців	1493	Передвиборчі	329
Незаконні дії посадовців	312	ЄС	883	Люстрація	278
Комунальні послуги	280	Громадянські свободи	616	Проти уряду	202
Свавілля правоохоронців	264	Проти Партії регіонів	522	За федералізацію/ відокремлення	191
Український націоналізм	213	Проти місцевої влади	282	Проти російської інтервенції	171
Довкілля	203	Український націоналізм	183	Корупція	151
Проти уряду	175	Антикомунізм	172	Український націоналізм	151
Затримка зарплати	153	За уряд	151	Проти Партії регіонів	127
Неофашизм	139	Проти Януковича	139	Антикомунізм	103

Кількість соціально-економічних протестів помісячно

ТОП-10 найчастіших соціально-економічних тематик протестів (Україна вцілому, к-ть подій)

2013 (до 20.11)		Період Майдану (21.11.13-23.02.14)		Серпень-жовтень 2014	
Забудови	349	Забудови	39	Забудови	86
Комунальні послуги	280	Затримка зарплати	38	Забезпечення армії	75
Довкілля	203	Загальні вимоги добробуту	29	Комунальні послуги	74
Затримка зарплати	153	Комунальні послуги	26	Права дрібного бізнесу	42
Права дрібного бізнесу	138	Освіта	19	Земельні конфлікти	38
Земельні конфлікти	124	Трудові права	18	Проти керівника	33
Закриття підприємств	108	Земельні конфлікти	17	Затримка зарплати	30
Трудові права	107	Регулювання дорожнього руху	15	Громадський транспорт	26
Право на житло	104	Довкілля	13	Соціальні виплати	25
Охорона здоров'я	95	Громадський транспорт	12	Трудові права	24

Тактики протестів

	2013 (до 20.11)		Період Майдану (21.11.13-23.02.14)		Серпень-жовтень 2014	
	К-ть подій	Частка	К-ть подій	Частка	К-ть подій	Частка
Конвенційні	2 504	73%	2 546	64%	979	44%
Конфрон- таційні	661	19%	905	23%	792	36%
Насильницькі	263	8%	499	13%	458	21%
Разом	3 428	100%	3 950	100%	2 229	100%

Насильницькі дії під час протестів у серпні-вересні 2014 (к-ть подій)*

	Серпень	Вересень	Жовтень	Разом
Вандалізм	37	26	38	101
Пошкодження власності	9	20	47	76
Побиття	15	13	24	52
Напад	11	13	17	41
Погрози	4	11	20	35
Підпал	12	6	10	28
Викрадення	12	7	7	26
Вибухівка	8	8	8	24
Стрілянина	5	7	10	22
Бійка	6	10	6	22
Озброєний штурм	8	1	1	10
Пограбування	3	3	4	10
Вбивство	1	4		5
Вик-ня важкого озброєння	2	1		3
Перестрілка		1	1	2
Взяття в заручники	1			1
Разом	134	131	193	458

* Нагадуємо, що з розрахунку виключені бойові дії в зоні АТО

Тактики протестів у серпні-жовтні 2014 у регіонах*

Регіон	Конвенційні	Конфронтаційні	Насильницькі	Разом
Центр	232	206	64	502
Крим	17	12	5	34
Донбас	46	54	100	200
Схід	164	87	115	366
Київ	149	58	40	247
Південь	167	132	98	397
Захід	204	232	32	468
Разом	979	781	454	2214

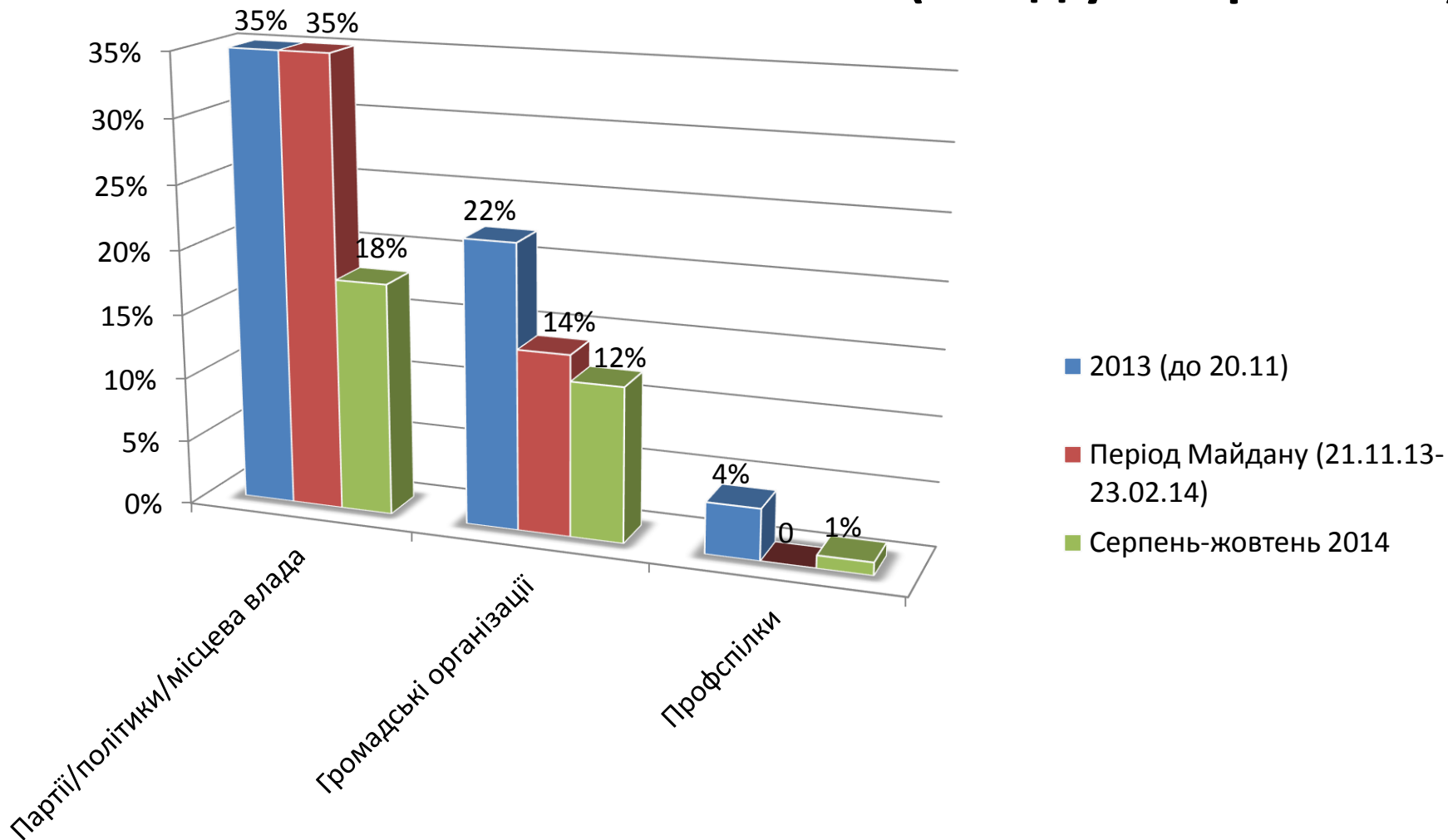
* До регіонального розподілу не включені події «загальноукраїнського» характеру, тобто такі, які в принципі неможливо було локалізувати у конкретному населеному пункті

Тактики протестів за тематиками у серпні-жовтні 2014

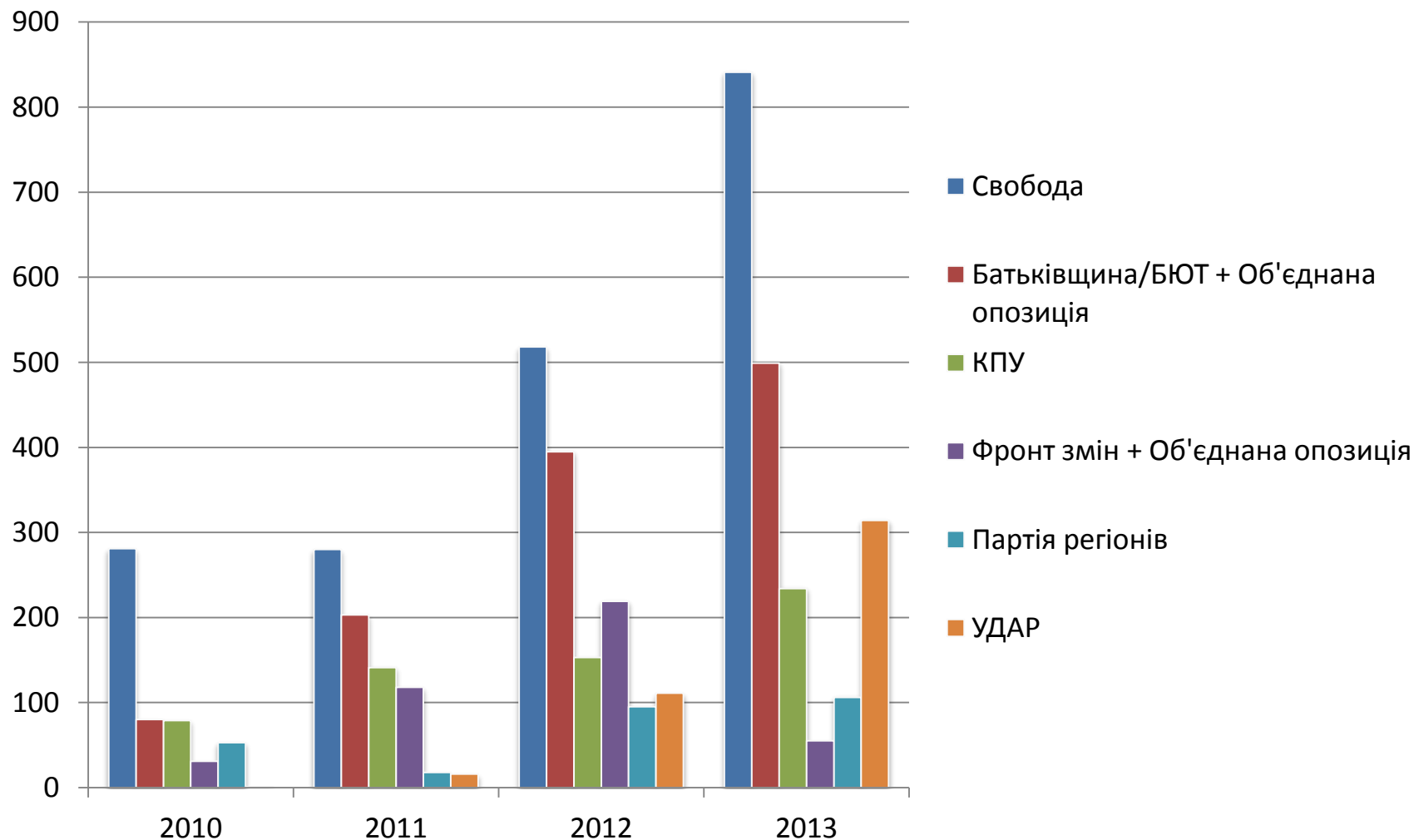
	Соціально- економічні		Ідеологічні		Політичні		Громадянські права	
	К-ть подій	Частка	К-ть подій	Частка	К-ть подій	Частка	К-ть подій	Частка
Конвен- ційні	360	64%	352	35%	423	41%	263	67%
Конфрон- таційні	171	30%	390	39%	324	31%	94	24%
Насиль- ницькі	30	5%	252	25%	293	28%	37	9%
Разом	561	100%	994	100%	1040	100%	394	100%

УЧАСТЬ ПАРТІЙ ТА КРАЙНІХ ПРАВИХ У ПРОТЕСТАХ

Повідомлена участь у протестах (% від усіх протестів)

Участь парламентських партій у протестах (к-ть подій)

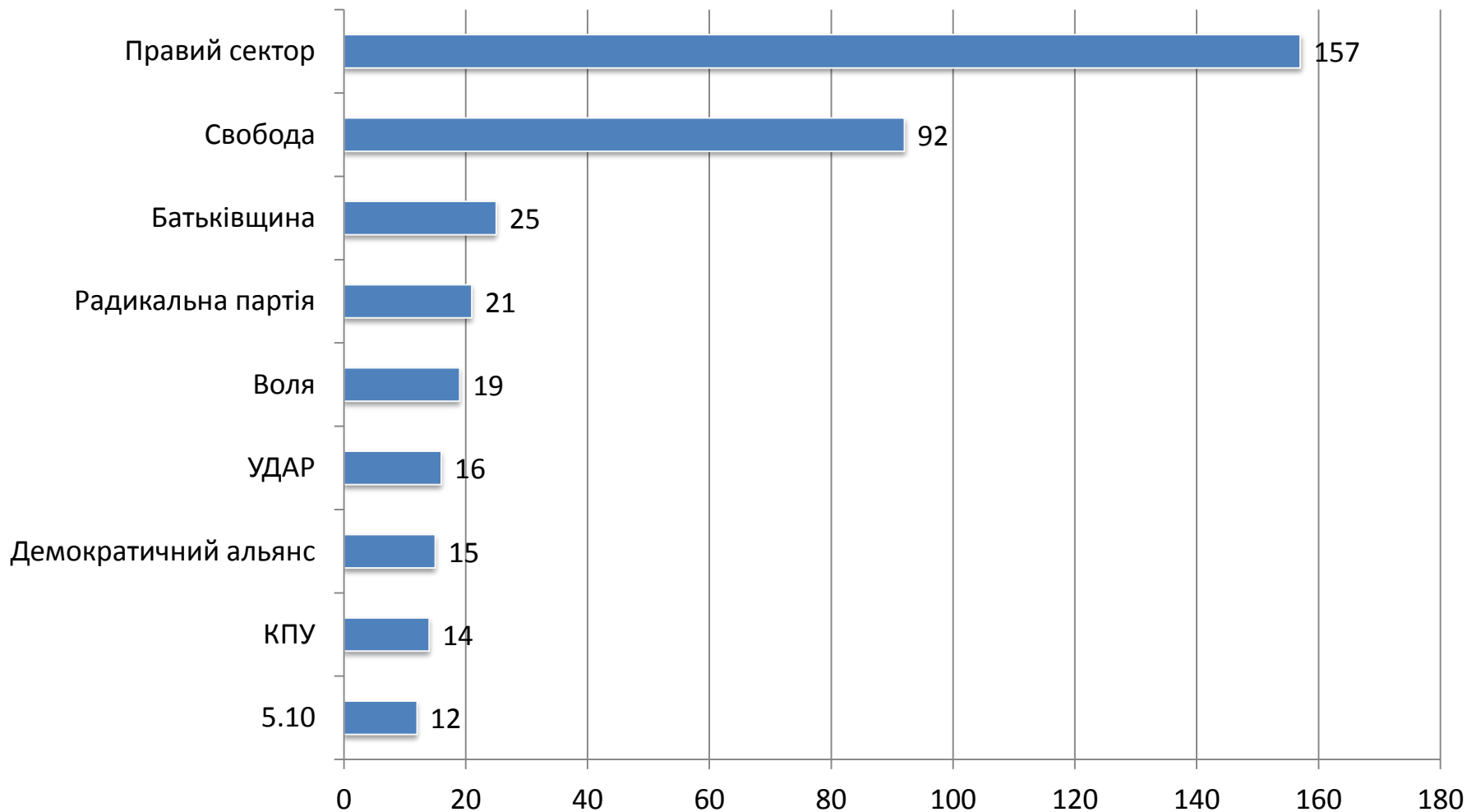
* Протести за участі Об'єднаної опозиції (майже виключно у 2012 році) додані до протестів за участі як Батьківщини/БЮТ, так і Фронту змін

Участь партій у протестах протягом періоду Майдану (к-ть подій)

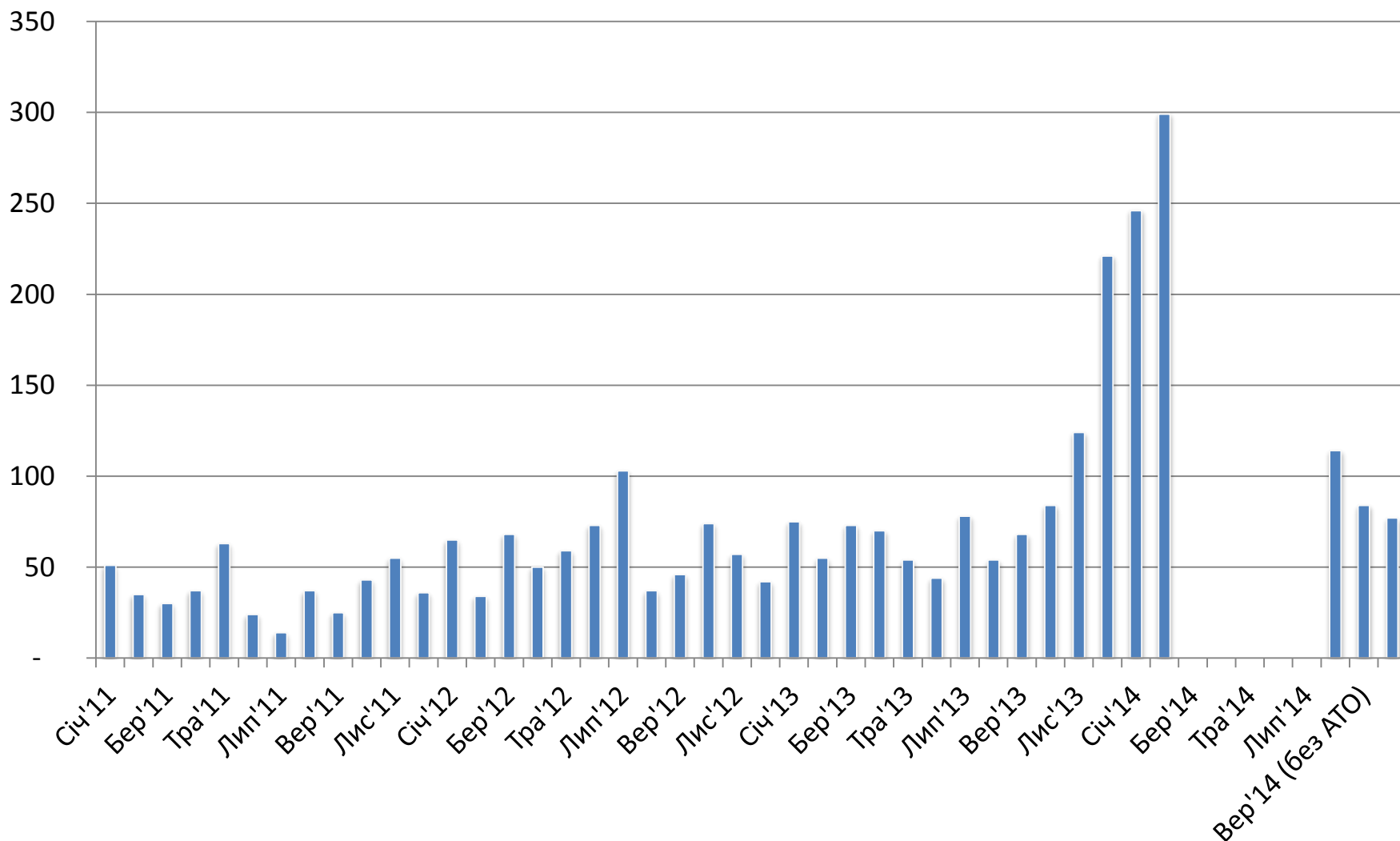
*Подані лише партії, чия участь була повідомлена принаймні в 10 протестах

Участь партій у протестах протягом серпня-жовтня 2014 р. (к-ть подій)

*Подані лише партії, чия участь була повідомлена принаймні в 10 протестах

Участь у протестах крайніх правих (включно з непартійними) щомісяця

Тематика протестів за участі партій/політиків

	2013 до Майдану		Період Майдану		Серпень-жовтень 2014	
Тематика	К-ть протестів	Частка	К-ть протестів	Частка	К-ть протестів	Частка
Соціально- економічні	449	38%	58	4%	66	16%
Ідеологічні	469	39%	567	41%	174	42%
Політичні	564	47%	1 066	78%	255	62%
Громадянські права	365	31%	774	56%	95	23%
	1 188	100%	1 370	100%	412	100%

Тактики протестів за участі партій/політиків

2013 до Майдану

Період Майдану

Серпень-жовтень 2014

Тактика	К-ть протестів	Частка	К-ть протестів	Частка	К-ть протестів	Частка
Конвенційні	994	84%	1 084	79%	216	52%
Конфронтаційні	128	11%	217	16%	159	39%
Насильницькі	66	6%	69	5%	37	9%
	1 188	100%	1 370	100%	412	100%

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ПОДІЙ

Методологія дослідження та типологія подій

Джерела моніторингу

У 2013-2014 р. кодування протестів, репресій і поступок здійснювалося на основі моніторингу щоденних новин більш ніж 190 загальнонаціональних, обласних та активістських сайтів. Повний опис методології проекту, кодувальної схеми та список джерел моніторингу доступні за посиланням <http://cslr.org.ua/protesti/>, як і бази даних закодованих подій та повних текстів повідомлень за 2013 р.

Загальні принципи кодування

Основна одиниця кодування — *протестна подія*, яка визначається за наступними критеріями:

- 1) присутня політична або соціальна вимога чи критика;
- 2) носить характер дії (тобто не є суто вербальною) публічного характеру;
- 3) здійснена групою людей або однією людиною, котрі не входять до органів центральної влади;
- 4) відомо населений пункт на території України, де трапилася подія, і хоча б приблизно відома дата події (з точністю до місяця).

Окрім, протестів до бази вносяться наступні типи подій

- Позитивні реакції на протести (поступки) – практичні дії спрямовані на повне або часткове задоволення вимог протестувальників. Не вносяться обіцянки задовольнити вимоги, але вносяться офіційні накази, постанови, розпорядження спрямовані задоволення вимог протестувальників, незалежно від того, чи були вони в кінцевому рахунку виконані чи ні.
- Негативні реакції на протести (репресії) – практичні дії, спрямовані на перешкоджання або придушення протестних дій, тиск на протестувальників, як у фізичній формі, так і в юридичній, як з боку держави, так і недержавних структур-цілей протесту.
- Інші репресії (початок систематичного кодування з 28 липня 2012) - практичні дії з боку держави або приватних компаній, спрямовані на перешкоджання або придушення критичної або опозиційної соціально-політичної діяльності, яка не підпадає під визначення протестної події.

Кожна подія кодується окремо, навіть якщо вона пов'язана з попередньою, крім деяких надзвичайно типових послідовностей подій. Кодуються тільки події, що *вже сталися* згідно з повідомленням ЗМІ. Однак, кодуються *невдалі спроби протестних дій*, яким завадили правоохоронні органи. Не вносяться протестні дії, скасовані протестувальниками через заборону суду. Багатоденна подія вважається однією подією незалежно від її тривалості.

Типологія подій та уточнення щодо даних

Регіони України об'єднують наступні області:

Центр: Житомирська, Київська, Чернігівська, Сумська, Вінницька, Черкаська, Кіровоградська, Полтавська;

Крим: АР Крим та м. Севастополь;

Схід : Харківська, Дніпропетровська, Запорізька;

Донбас: Донецька, Луганська;

Київ: м. Київ;

Південь : Одеська, Миколаївська, Херсонська;

Захід: Волинська, Рівненська, Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Чернівецька, Закарпатська.

За **тактикою** ми розділяємо протести на три категорії:

конвенційні – відомі і загальноприйняті форми протесту, які не здійснюють безпосередній тиск на цілі протесту, наприклад, пікети, мітинги, демонстрації, перформанси;

конфронтаційні – протестні дії, що передбачають безпосередній тиск на цілі протесту («пряма дія»), але не супроводжуються завдаванням безпосередньої шкоди людям або майну, наприклад, блокування, перекривання руху, страйк, голодування;

насильницькі – протестні дії із завдаванням (або погрозою завдавання) безпосередньої шкоди людям або майну, наприклад, побиття або вандалізм.

Уточнення щодо даних

Дані за 2014 рік не включають бойові дії у зоні “Анти-терористичної операції”.

Довідкова інформація та контакти

Центр соціальних і трудових досліджень – створений у 2013 році незалежний некомерційний центр з аналізу соціально-економічних проблем, колективних протестів, трудових відносин і конфліктів. З серпня 2014 року включає команду, яка з 2009 року здійснювала проект моніторингу протестів, репресій і поступок у Центрі дослідження суспільства, але була змушена його покинути через принципові розходження у баченні подальшого розвитку цієї організації.

Наші контакти:

info@cslr.org.ua

+38 097 3964499

(Володимир Іщенко)